

Sportverzamelingen - Sportief Erfgoed

Gerard van den Houten

Sportcollecties en -verzamelingen van particulieren, sportbonden, bibliotheken, universiteiten, sportverenigingen, belangenverenigingen en stichtingen en wat al niet meer vormen tezamen het sportieve erfgoed van Nederland. In deze serie wordt het sportief erfgoed bezocht en beschreven. Tips en/of aanmeldingen voor deze serie? Mail naar: gerard@woodsport.nl

Deel 3: Kaatsmuseum Franeker

Te koop: café De Prins

Kastelein Schelte Dijkstra van "De Prins" in Franeker wil in 1994 zijn café verkopen. In eerste instantie niets bijzonders zult u denken. Maar wat te doen met een grote collectie foto's en attributen vanuit de kaatsport? Schelte Dijkstra heeft vanaf eind jaren '20 vele kaatspartijen letterlijk afgelopen en vanaf begin jaren '40 een verzameling foto's opgebouwd. In 1972 is de collectie zo groot dat het café ook doorgaat als 'Kaatsmuseum'. Harry Cornelisse, de nieuwe eigenaar van "De Prins", ziet niet veel heil in de kaatsverzameling, zodat de collectie eind 1994 verloren dreigt te gaan. De heer Dijkstra besloot echter de zorgvuldig opgebouwde verzameling beschikbaar te stellen, wat voor het Franeker Museum reden genoeg was voor overname.

Een echt museum

Met deze oplossing werd de gehele collectie ondergebracht in het Coopmanshús, het voormalige Hotel De Valk. Toenmalig Staatssecretaris Erica Terpstra opende in 1995 het twee verdiepingen omvattende Kaatsmu-

seum aan de Voorstraat 2 te Franeker. Vanaf dat jaar werd het Kaatsmuseum beheerd door de Museum- en documentatiecommissie van de Koninklijke Nederlandse Kaats Bond (KNKB). Nu, 10 jaar later, wordt deze constructie naar alle waarschijnlijkheid losgelaten. In de bondsjaarvergadering van november 2005 ligt een voorstel, waarmee het Kaatsmuseum meer 'ruimte' krijgt om zich verder te ontplooien. Het in te zetten verzelfstandigingstraject dient te resulteren in twee stichtingen waarin beheer en exploitatie gescheiden zijn. Hiermee wordt voorkomen dat bij een dreigend faillissement de met veel moeite opgebouwde collectie verkocht moet worden en een stuk sportief erfgoed zal verdwijnen. De verzelfstandiging moet de weg voor subsidievertrekkers en potentiële sponsors vrij maken.

Diversiteit aan prijzen(kasten)

De eerste verdieping van het museum vertelt, rondom het omvangrijke documentatiecentrum, het kaatsverhaal aan de hand van vitrines per thema. Van de organisatie van kaatswedstrijden en de oprichting van de bond tot de ontwikkeling van dameskaatsen en de alom bekende PC-wedstrijd in Franeker. Alle Koningen van de PC worden eervol geprezen op twee meter hoogte aan een lange houten wand. Uiteraard ontbreekt ook de uitleg van het kaatsspel zelf niet. Alle bezoekers van buiten Fryslân kunnen zich hier de grondregels van het spel eigen maken.

Op de tweede verdieping is een prijzenwalhalla gecreëerd. Wat hier al niet staat aan bekens, medailles en an-

dere herinneringen! Deze zeer uitgebreide collectie overtreft de verwachting van de meeste bezoekers.

Aanwinsten van het Kaatsmuseum worden gepubliceerd in het KNKB-bondsorgaan WIS-IN, dat maandelijks verschijnt. De meeste aanvullingen worden geschonken door oud-kaatsers, kaatsverenigingen of nabestaanden van overleden kaatsers. In uitzonderlijke gevallen kan het op vrijwilligers draaiende museum kleine aankopen doen. Alle items uit de collectie van het museum zijn geregistreerd, wat binnen de sportwereld uniek genoemd mag worden. Om ook in museumland mee te kunnen, volgen enkele medewerkers de cursus documenteren met de ambitie om met specifieke software voor musea de volledige collectie (digitaal) te ontsluiten.

Relatie met de sport

Naast het regelmatige bezoek van kaatsfanaten heeft het museum met name naar aanleiding van jubilea contact met kaatsers en de kaatsverenigingen. Een uitwisseling van materialen en documentatie zorgt dan voor een win-win-situatie. Het museum vormt met de bibliotheek en bijbehorende fotocollectie een goede bron voor menig jubileumboek, waarbij kaatsverenigingen als tegenprestatie regelmatig attributen schenken. De verenigingen krijgen daarnaast de mogelijkheid om gedu-

rende het jubileum een vitrine in het museum in Franeker in te richten.

Perspectief

Hoewel over de toekomst nog geen formeel besluit is genomen, lijkt het voortbestaan van het Kaatsmuseum niet in het geding. Het toont de Friese trots in volle glorie en dat beseft men in het Noorden maar al te goed. Een Friese trots waar de rest van Nederland ook zeer trots op mag zijn. Een korps vrijwilligers heeft jaren achtereen hard gewerkt om dit zeer mooie en zorgvuldig gepresenteerde museum te laten bloeien. Een bezoek meer dan waard.

Voor informatie en voor groepsreserveringen en groepsbezoeken buiten de openingstijden kunt u contact opnemen met het bondsbureau van de KNKB, tel. 0517-397300 of met de secretaris van het kaatsmuseum, tel. 058-2572590, e-mail: kaatsmuseum@chello.nl.

Bezoekadres: Voorstraat 2, 8801 LC Franeker. Openingstijden: medio mei t/m september, dinsdag t/m zaterdag 13.00 - 17.00 uur. Zie ook www.knkb.nl

Met dank aan alle vrijwilligers van het Kaatsmuseum en in het bijzonder Jan Suierveld voor de rondleiding.

Dhr. Scheltema bij één van de prijzenkasten op de tweede verdieping.